

Kinowska, Małgorzata

Ogólne zebrania naukowe Zakładu Historii Nauki i Techniki PAN

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 18/3, 610-611

1973

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Rok kopernikowski we Włoszech rozpoczął się uroczystą akademią w dniu 19 lutego w Mediolanie w Muzeum Leonarda da Vinci. Otwarto również poświęconą Kopernikowi wystawę. W uroczystościach udział wzięli przedstawiciele rządu włoskiego i władz miejskich Mediolanu.

W dniach 3—5 marca odbyła się międzynarodowa sesja nt. *Kopernik i współczesna kosmologia*. Zorganizowała ją na rzymskim Kapitolu Accademia Nazionale dei Lincei. Uczestnicy sesji wzięli udział w otwarciu Muzeum Kopernika na Monte Mario. Muzeum otwarte zostało po całkowitej restauracji zbiorów.

Mają być zorganizowane uroczystości także w innych miastach włoskich, m.in. w Bolonii, Padwie i Ferrarze. W Bolonii i Ferrarze odsłonięte zostaną na zabytkowych gmachach akademickich tablice pamiątkowe, a w Padwie przed wielką aulą uniwersytetu stanie popiersie naszego astronoma.

6 marca w Sali Kolumnowej Domu Związków Zawodowych w Moskwie odbyła się uroczysta sesja plenarna Akademii Nauk Związku Radzieckiego. W posiedzeniu wzięła udział delegacja PAN z prezesem prof. dr Włodzimierzem Trzebiatowskim, sekretarzem naukowym PAN i ministrem nauki, szkolnictwa wyższego i techniki prof. Janem Kaczmakiem, przewodniczącym Komitetu Astronomii PAN prof. Stefanem Piotrkowskim i sekretarzem Ogólnopolskiego Komitetu Kopernikowskiego prof. Jerzym Bukowskim. Po otwarciu posiedzenia przez przewodniczącego AN ZSRR M. Kiełdysza, zebrani wysłuchali referatów prof. W. Trzebiatowskiego o życiu i działalności Kopernika oraz członka akademii W. A. Ambarcumjana, który mówił o znaczeniu badań i osiągnięć polskiego uczonego dla rozwoju współczesnej astronomii.

Delegacja OK FJN i prezydium PAN, przebywająca w Moskwie w związku z obchodami kopernikowskimi spotkała się z przedstawicielami radzieckiego świata nauki. Na spotkaniu tym prof. Janusz Groszkowski wręczył wybitnym radzieckim uczonym pamiątkowe medale kopernikowskie. Otrzymali je: prezes Akademii Nauk ZSRR — prof. Mstisław Kiełdysz, jego I zastępca prof. Michaił Milionszczikow, sekretarz naukowy AN ZSRR prof. Georgij Skriabin i przewodniczący Radzieckiego Komitetu Kopernikowskiego — prof. Aleksander Michajłow.

Ryszard Torchalski

Z DZIAŁALNOŚCI ZAKŁADU HISTORII NAUKI I TECHNIKI PAN

OGÓLNE ZEBRANIA NAUKOWE ZAKŁADU HISTORII NAUKI I TECHNIKI PAN

W dniach 14 lutego i 21 marca 1973 r. odbyły się ogólne zebrania naukowe Zakładu Historii Nauki i Techniki PAN. Przewodniczył im prof. Bogdan Sucho-dolski.

Na pierwszym dyskutowano nad referatem prof. Waldemara Voisé *Współczesne społeczności uczonych*¹. Dyskusję zagał doc. Stefan Amsterdamski. Zasadniczą treść jego wypowiedzi stanowiła analiza pojęcia „społeczności uczonych” i próba ustalenia wyróżnika decydującego o tym, że określona grupa ludzi tak się nazywa. Wynikiem przynależności do społeczności uczonych jest uprawianie działalności naukowej. Nauka zaś może być uprawiana dla własnych wartości — by więcej wiedzieć, albo może być traktowana instrumentalnie — jako środek do zdobycia określonych dóbr materialnych. Cel działalności określonej grupy badaczy

¹ Referat ten wygłoszony został na zebraniu w dniu 10 stycznia 1973 r. Por. sprawozdanie z tego zebrania w nrze 2/1973 „Kwartalnika”, s. 408.

stanowi o jej odrębności. Stąd mamy do czynienia z dwoma różnymi społecznościami uczonych o różnym celu działania, różnym etosie i innym adresacie twórczości. Problem „rozbicia” społeczności uczonych wywołał żywą polemikę, w której udział wzięli: prof. W. Voisé, doc. Z. Kowalewski, doc. S. Kowalewska, prof. E. Geblewicz, mgr M. Władyka i prof. B. Suchodolski. Wskazywano na rzeczywiste więzi, łączące uczonych z dwóch odrębnych grup. Są to: wspólnota zainteresowań i łączenie w pracy obu celów — altruistycznego i instrumentalnego. Doc. Amsterdamski wyjaśnił, że traktuje swój podział jako modelowy, nie wykluczający zbieżności zainteresowań uczonych z odrębnymi grupami, ani możliwości funkcjonowania tych samych ludzi w obu typach społeczności. Ponieważ jednak jedna społeczność wytwarza informacje o świecie, a celem drugiej jest produkcja lub sposoby produkcji, można mówić, że każda z nich ma na celu różne dobro. Podsumowując dyskusję prof. Suchodolski zwrócił uwagę zebranych, że zarysowująca się w toku rozważań dychotomia w rozumieniu prawdy: ideowym bądź instrumentalnym, nasuwa pytanie — gdzie w takim podziale mieszczą się nauki humanistyczne? Czy rzeczywistość humaniści szukają tylko prawdy dla prawdy? Autor książki treści humanistyczno-historycznej niekoniecznie spełnia rolę uczonego-ideowca. Oddziaływanie on bowiem na świadomość społeczną, której kształtowanie stanowi odmienną kategorię wspólnotową, nie podporządkowaną badaniom „samej prawdy” ale tym bardziej nie mającą celu użytkowego. Tak więc zagadnienia związane ze wspólnotami uczonych, celem ich działalności i funkcją społeczną stanowią problem bardzo złożony.

Na zebraniu następnym, dyskusję nad referatem dra Waldemara Rolbieckiego *O towarzystwach naukowych jako typie instytucji, dziejowych prawidłowościach ich rozwoju, obecnym kryzysie i perspektywach przyszłości* otworzył prof. Eugeniusz Geblewicz². Przeprowadził on klasyfikację towarzystw naukowych i scharakteryzował funkcje poszczególnych typów tych organizacji. Następnie kolejno zabierali głos: doc. Z. Kowalewski, doc. S. Szpilczyński, doc. S. Amsterdamski, prof. E. Olszewski, mgr M. Władyka, doc. J. Sulowski i prof. B. Suchodolski. Dyskusja potoczyła się zasadniczo nad kierunkami ewolucji towarzystw, zmianą ich roli, pojęciem kryzysu oraz nad zagadnieniem konfliktu między nauką zinstytucjonalizowaną a nie objętymi ramami organizacyjnymi środowiskami uczonych. Wydobyto i podkreślono zasadniczą myśl referenta — przemiany w towarzystwach naukowych są produktem przemian społecznej funkcji nauki. Obserwujemy przekształcanie się towarzystw *stricte* naukowych w towarzystwa o charakterze społecznym.

Nie poruszono jednak w dyskusji zasadniczej sprawy metodologicznej, tzn. nie próbowano odpowiedzieć na pytanie: o ile i jak można wykorzystać wnioski płynące z analizy historycznej do prognozowania przyszłego kierunku działalności towarzystw naukowych?

Małgorzata Kinowska

POSIEDZENIA NAUKOWE PRACOWNI HISTORII NAUK SPOŁECZNYCH

23 lutego 1973 r. pod przewodnictwem doc. Ireny Stasiewicz-Jasiukowej odbyło się drugie spotkanie członków Pracowni i zaproszonych gości, które poświęcone było Komisji Edukacji Narodowej¹. Na zebraniu dr Franciszek Bronowski przed-

² Referat ten również wygłoszony został na pierwszym ogólnym zebraniu naukowym Zakładu.

¹ Pierwsze zebranie poświęcone KEN odbyło się 24 XI 1972. Zob. sprawozdanie w nrze 2/1973 „Kwartalnika”, s. 409—410.